Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MANUELA KAMPOSA SANČESA-BORDONAS [*MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2026. gada 7. maijā [1]

Apvienotās lietas C-266/25 un C-267/25

I-Sete – Inovação, Soluções Económicas e Tecnologias Ecológicas Lda.
pret
EDIA – Empresa de Desenvolvimento eInfra-estruturas do Alqueva S.A.,
piedaloties:
DST Solar, S.A.,
Domingos da Silva Teixeira, S.A.,
Greenvolt Next Portugal, Lda

(*Tribunal Administrativo e Fiscal do Porto* (Portu Administratīvā un nodokļu lietu tiesa, Portugāle) lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Prejudiciāla nolēmuma tiesvedība – Pārskatīšanas procedūras publisko iepirkumu jomā – Efektīvu tiesību aizsardzības līdzekļu nodrošināšana – Lēmuma par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu apstrīdēšana – Direktīva 89/665/EEK – 2. panta 1. punkta a) apakšpunkts un 3. un 4. punkts – Lēmuma par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu apstrīdēšanas automātiska apturēšana – Automātiskās apturošās iedarbības provizoriska atcelšana – Projekti, kurus finansē vai līdzfinansē no Savienības līdzekļiem – Attiecīgo interešu izsvēršana – Prezumpcija par sabiedrības interesēm – 2. panta 5. punkts – Pagaidu pasākumu noteikšanas procedūra

1. 2024. gadā Portugāles likumdevējs grozīja vispārējo kārtību, kas piemērojama steidzamām administratīvajām procedūrām, kurās pārskata lēmumus par publisko iepirkumu līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu [2]. Saskaņā ar šiem grozījumiem līdz tam spēkā esošā tiesību norma (kas paredzēja lēmuma par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu iedarbības automātisku apturēšanu pārskatīšanas procedūras gadījumā) tika papildināta ar citu normu, kura, īsumā, paredz šīs apturēšanas provizorisku atcelšanu, ja pastāv risks zaudēt finansējumu līgumam, kas tiek finansēts vai līdzfinansēts no Savienības līdzekļiem.

[1] Oriģinālvaloda – spāņu.

[2] Grozījumi izdarīti ar *Lei n.º 43/2024, de 2 de dezembro, que altera a Lei n.º 30/2021, de 21 de maio, que aprova medidas especiais de contratação pública* (2024. gada 2. decembra Likums Nr. 43/2024, ar ko groza 2021. gada 21. maija Likumu Nr. 30/2021, ar ko apstiprina īpašus pasākumus publiskā iepirkuma jomā; turpmāk tekstā – "Likums Nr. 43/2024"). Likums Nr. 43/2024 ar vairākiem pantiem (tostarp 25.A pantu) papildināja *Lei n.º 30/2021, de 21 de maio, que aprova medidas especiais de contratação pública e altera o Código dos Contratos Públicos, aprovado em anexo ao Decreto-Lei n.º 18/2008, de 29 de janeiro, o Código de Processo nos Tribunais Administrativos, aprovado em anexo à Lei n.º 15/2002, de 22 de fevereiro, e o Decreto-Lei n.º200/2008, de 9 de outubro* (2021. gada 21. maija Likums Nr. 30/2021, ar kuru apstiprina īpašus pasākumus publisko iepirkumu jomā un groza Publisko iepirkumu kodeksu, kas apstiprināts 2008. gada 29. janvāra Dekrētlikuma Nr. 18/2008 pielikumā, Administratīvo tiesu procesa kodeksu, kas apstiprināts 2002. gada 22. februāra Likuma Nr. 15/2002 pielikumā, un 2008. gada 9. oktobra Dekrētlikumu Nr. 200/2008) (turpmāk tekstā – "Likums 30/2021" vai "Likums 30/2021 ar 2024. gada grozījumiem").

2. Divos apvienotajos lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniedzējtiesa Tiesai jautā, vai jaunais valsts tiesiskais regulējums ir saderīgs ar Direktīvas 89/665/EEK noteikumiem [3].

I. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības. Direktīva 89/665

3. Direktīvas 2. pantā ("Prasības attiecībā uz pārskatīšanas procedūrām") noteikts:

"1. Dalībvalstis nodrošina to, ka pasākumos attiecībā uz 1. pantā paredzētajām pārskatīšanas procedūrām ir noteikts pilnvarojums:

a) tiklīdz rodas izdevība un panākot vienošanos veikt pagaidu pasākumus, lai izlabotu varbūtējo pārkāpumu vai novērstu turpmāku kaitējumu attiecīgajām interesēm, tostarp pasākumus, lai apturētu valsts līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru vai nodrošinātu tās apturēšanu, vai apturētu jebkura līgumslēdzējas iestādes pieņemtā lēmuma īstenošanu;

[..]

3. Kad pirmās instances struktūra, kas ir neatkarīga no līgumslēdzējas iestādes, pārskata līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas lēmumu, dalībvalstis nodrošina, ka līgumslēdzēja iestāde nevar noslēgt līgumu, kamēr pārskatīšanas struktūra nav pieņēmusi lēmumu par vai nu pagaidu pasākumu, vai pārskatīšanas piemērošanu. Apturēšana beidzas ne agrāk, kā beidzoties 2.a panta 2. punktā un 2.d panta 4. un 5. punktā minētajam nogaidīšanas termiņam.

4. Izņemot šā panta 3. punktā un 1. panta 5. punktā paredzētos gadījumus, pārskatīšanas procedūrām nav obligāti automātiski jāaptur līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras, uz kurām tās attiecas.

5. Dalībvalstis var noteikt, ka par pārskatīšanas procedūrām atbildīgā struktūra var ņemt vērā pagaidu pasākumu iespējamās sekas attiecībā uz visām interesēm, kurām varētu būt nodarīts kaitējums, kā arī sabiedrības interesēm un var nolemt nenoteikt šādus pasākumus, ja to negatīvās sekas varētu būt lielākas par ieguvumiem.

[..]."

4. Tās 2.a pantā ("Nogaidīšanas termiņš") noteikts:

"1. Pieņemot nepieciešamos noteikumus atbilstīgi šā panta 2. punktā un 2.c pantā izklāstītajiem obligātajiem nosacījumiem, dalībvalstis nodrošina, ka 1. panta 3. punktā minētajām personām ir pietiekami daudz laika, lai efektīvi pārskatītu līgumslēdzēju iestāžu pieņemtos lēmumus par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu.

2. Pēc lēmuma par tāda līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, uz ko attiecas Direktīva 2014/24/ES vai Direktīva 2014/23/ES, līgumu nevar noslēgt, kamēr nav pagājis termiņš, kas ir vismaz

[3] Padomes Direktīva (1989. gada 21. decembris) par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas procedūru piemērošanu, piešķirot piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām (OV 1989, L 395, 33. lpp.), redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2014/23/ES (2014. gada 26. februāris) par koncesijas līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu (OV 2014, L 94, 1. lpp.).

10 kalendārās dienas no nākamās dienas pēc dienas, kad attiecīgajiem pretendentiem un kandidātiem ir nosūtīts lēmums par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, ja izmanto faksu vai elektroniskus līdzekļus, vai – ja izmanto citus saziņas līdzekļus – kamēr nav pagājis termiņš, kas ir vai nu vismaz 15 kalendārās dienas no nākamās dienas pēc dienas, kad attiecīgajiem pretendentiem un kandidātiem ir nosūtīts lēmums par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, vai arī vismaz 10 kalendārās dienas no nākamās dienas pēc dienas, kad saņemts lēmums par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu.

[..]”

5. Saskaņā ar 2.d pantu (“Spēkā neesamība”):

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka visos turpmāk norādītajos gadījumos līgumu par spēkā neesošu atzīst no līgumslēdzējas iestādes neatkarīga pārskatīšanas struktūra vai ka tā spēkā neesamība ir šādas pārskatīšanas struktūras lēmuma iznākums:

[..]

b) ir pārkāpts šīs direktīvas 1. panta 5. punkts, 2. panta 3. punkts vai 2.a panta 2. punkts, un ar šādu pārkāpumu pretendentam, kas prasa pārskatīšanu, tika liegta iespēja izmantot tiesiskās aizsardzības līdzekļus pirms līguma noslēgšanas, ja šāds pārkāpums ir saistīts ar Direktīvas 2014/24/ES vai Direktīvas 2014/23/ES pārkāpumu un ja šāds pārkāpums ir ietekmējis pretendenta, kurš prasa pārskatīšanu, izredzes iegūt līguma slēgšanas tiesības;

[..].

2. Sekas tam, ka līgumu atzīst par spēkā neesošu, nosaka attiecīgās valsts tiesību aktos.

Attiecīgās valsts tiesību aktos var noteikt visu līgumsaistību atcelšanu ar atpakaļejošu spēku vai noteikt, ka atceļ vienīgi tās saistības, kas vēl jāizpilda. Pēdējā minētajā gadījumā dalībvalstis nodrošina, ka piemēro alternatīvas sankcijas 2.e panta 2. punkta nozīmē.

3. Dalībvalstis var noteikt, ka no līgumslēdzējas iestādes neatkarīga pārskatīšanas struktūra nevar, pamatojoties uz 1. punktā minētajiem iemesliem, līgumu atzīt par spēkā neesošu, pat ja tā slēgšanas tiesības ir piešķirtas nelikumīgi, ja pārskatīšanas struktūra pēc visu attiecīgo aspektu izvērtēšanas konstatē, ka īpaši svarīgi iemesli saistībā ar vispārējām interesēm prasa saglabāt līguma sekas. Šādā gadījumā dalībvalstis nodrošina, ka tā vietā piemēro alternatīvas sankcijas 2.e panta 2. punkta nozīmē.

Ekonomisko ieinteresētību līguma spēkā esamībā var uzskatīt par īpaši svarīgu iemeslu vienīgi tad, ja izņēmuma apstākļos spēkā neesamība radītu nesamērīgas sekas.

Tomēr ekonomiskā ieinteresētība, kas tieši saistīta ar attiecīgo līgumu, nav īpaši svarīgs iemesls saistībā ar vispārējām interesēm. Ekonomiskā ieinteresētība, kas tieši saistīta ar līgumu, ietver, *inter alia*, izmaksas, kas rodas līguma izpildes kavējuma rezultātā, izmaksas, kas rodas, sākot jaunu iepirkuma procedūru, izmaksas, kas rodas no tā uzņēmēja maiņas, kurš izpilda līgumu, un izmaksas, ko rada no spēkā neesamības izrietošās juridiskās saistības.

[..].”

B. Portugāles tiesības

1. Likums Nr. 43/2024

6. Grozot Likumu Nr. 30/2021, ar Likumu Nr. 43/2024 tam tika pievienots 25.A pants, kas formulēts šādi:

"1. – Publiskā iepirkuma jomā iesniegtas steidzamas administratīvās sūdzības par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas lēmumiem, kas attiecas uz tādu projektu īstenošanas procedūrām, kas finansēti vai līdzfinansēti no Eiropas līdzekļiem, izraisa automātisku apstrīdētā lēmuma tiesiskās iedarbības apturēšanu, ja tās iesniegtas desmit darba dienu laikā pēc paziņojuma par minēto tiesību piešķiršanu visiem pretendentiem.

2. – Pēc desmit darba dienu termiņa, kas sākas no brīža, kad visiem pretendentiem paziņots par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, atbildētāja iestāde var iesniegt tiesai lūgumu par automātiskās apturošās iedarbības provizorisku atcelšanu, bez iepriekšējas pretējās puses uzklausīšanas, pievienojot lūgumam dokumentāru pierādījumu kopsavilkuma veidā.

3. – Automātisko apturošo iedarbību provizoriski atceļ, ja tiesa ne vēlāk kā 48 stundu laikā kopsavilkuma veidā konstatē, ka ir izpildīti šādi kumulatīvi nosacījumi:

a) pagājis desmit darba dienu termiņš no brīža, kad visiem pretendentiem paziņots par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu;

b) pastāv reāls risks zaudēt attiecīgā projekta finansējumu, ja tas tiek finansēts vai līdzfinansēts no Eiropas līdzekļiem.

4. – Iepriekšējā punkta b) apakšpunkta piemērošanas nolūkā prezumē finansējuma zaudēšanas riska esību, ja pastāv saikne starp līguma priekšmetu un to projektu īstenošanu, kuri tiek finansēti vai līdzfinansēti no Eiropas līdzekļiem, tādējādi lūguma iesniedzējam tikai jāpievieno dokuments, kas apliecina lēmumu par attiecīgā projekta finansēšanu, kurā minētais līgums ietverts.

5. – Ja apturošo iedarbību provizoriski atceļ, par to nekavējoties informē pieteikuma iesniedzēju, un viņam ir piecu dienu termiņš, lai iesniegtu pamatotu lūgumu saglabāt automātisko apturošo iedarbību līdz pagaidu noregulējuma izskatīšanai, pamatojoties uz to, ka nav izpildīti 3. punktā minētie nosacījumi.

6. – Ja pieteikuma iesniedzējs lūdz saglabāt automātisko apturošo iedarbību, atbildētājai iestādei septiņu dienu laikā jāpapildina jau saskaņā ar 2. punktu iesniegtā pieteikuma pamatojums, iekļaujot tajā attiecīgo publisko un privāto interešu izvērtējumu, kā arī kaitējumu, kas varētu rasties, saglabājot apturošo iedarbību.

7. – Pieteikuma iesniedzējam ir septiņas dienas, lai sniegtu atbildi uz iepriekšējā punktā minēto lūgumu par apturošās iedarbības atcelšanu; pēc tam, neveicot turpmāku rakstveida saziņu un ne vēlāk kā septiņu dienu laikā pēc absolūti nepieciešamo pierādījumu iegūšanas, tiesa pieņem nolēmumu par pagaidu noregulējumu.

8. – Apturošo iedarbību atceļ, ja pēc pienācīgas visu attiecīgo publisko un privāto interešu izvērtēšanas konstatē, ka kaitējums, kas rastos, saglabājot šo iedarbību, būtu lielāks par kaitējumu, kas varētu rasties tās atcelšanas dēļ.

9. – Šo regulējumu piemēro gan līgumiem, kas noslēgti saskaņā ar šajā likumā un *Código dos contratos Públicos* (Publisko iepirkumu kodekss)[4] paredzēto procesuālo kārtību, gan līgumiem, kas noslēgti saskaņā ar citām publiskā iepirkuma tiesību normām.

10. – Visos jautājumos, kas nav paredzēti iepriekšējos punktos, piemēro *Código de Processo nos Tribunais Administrativos* (Administratīvo tiesu procesa kodekss) 100.–103.B pantu."[5]

2. Administratīvo tiesu procesa kodekss

7. [Minētā kodeksa] 103.A pantā ("Automātiska apturošā iedarbība") noteikts:

"1. – Prasības pirms līguma noslēgšanas, kuru mērķis ir apstrīdēt lēmumus par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu procedūrās, kurām piemēro Publisko iepirkumu kodeksa 104. panta 1. punkta a) apakšpunktu, ja tās ierosina desmit darba dienu laikā pēc tam, kad par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu paziņots visiem pretendentiem, automātiski aptur strīdīgā lēmuma iedarbību vai līguma izpildi, ja tas jau noslēgts.

2. – Kamēr prasība tiek izskatīta, atbildētāja iestāde un pretējās puses var lūgt tiesai atcelt iepriekšējā punktā paredzēto apturošo iedarbību.

3. – Pieteikuma iesniedzējam piešķir piecu dienu termiņu atbildes sniegšanai uz lūgumu par apturošās iedarbības atcelšanu; pēc tam bez turpmākas rakstveida saziņas un ne vēlāk kā septiņu dienu laikā pēc absolūti nepieciešamo pierādījumu iegūšanas tiesa pieņem nolēmumu par šo jautājumu.

4. – Apturošo iedarbību atceļ, ja, pienācīgi izvērtējot visas attiecīgās publiskās un privātās intereses, secina, ka kaitējums, kas rastos, saglabājot šo iedarbību, būtu lielāks par kaitējumu, kas varētu rasties tās atcelšanas dēļ."

II. Fakti, tiesvedības un prejudiciālie jautājumi

8. *EDIA – Empresa de Desenvolvimento e Infra-estruturas do Alqueva, S.A.* (turpmāk tekstā – "*Edia*" vai "līgumslēdzēja iestāde") ir sākusi divas būvdarbu publiskā iepirkuma procedūras peldošu fotoelementu elektrostaciju būvniecībai dažādās ūdens sūknētavās:

– pirmais līgums[6] 17 619 893,50 EUR apmērā tika piešķirts *Proposta CONSÓRCIO DSTSolar/DST*;

– otrais līgums[7] 7 467 990,56 EUR apmērā tika piešķirts konsorcijam *Proposta Greenvolt/EDP*.

[4] *Decreto-Lei n.º 18/2008, Código dos Contratos Públicos* (Dekrētlikums Nr. 18/2008, Publisko iepirkumu kodekss; 2008. gada 29. janvāra *Diário da República*, 1. sērija, Nr. 20), redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 2017. gada 31. augusta *Decreto-Lei n.º111-B/2017* (Dekrētlikums Nr. 111-B/2017; 2017. gada 31. augusta *Diário da República*, 1. sērija, Nr. 168, 2. papildinājums).

[5] *Lei n.º 15/2002, Código de Processo nos Tribunais Administrativos* (Likums Nr. 15/2002, Administratīvo tiesu procesa kodekss; turpmāk tekstā – "*CPTA*") (2002. gada 22. februāra *Diário da República*, I sērija-A, Nr. 45).

[6] *Empreitada de Construção da Central Fotovoltaica Flutuante da Estação Elevatória dos Álamos* (Būvdarbu līgums par peldošas fotoelementu elektrostacijas būvniecību Alamosas ūdens sūknētavā).

[7] *Empreitada de Construção das Centrais Fotovoltaicas Flutuantes da Estação Elevatória de S. Pedro e da Estação Elevatória de S.Matias* (Būvdarbu līgums par peldošu fotoelementu elektrostaciju būvniecību Sanpedru un Sanmatiasu ūdens sūknētavās).

9. *I-Sete – Inovação, Soluções Económicas e Tecnologias Ecológicas, Lda*. (turpmāk tekstā – "*I-Sete*") lēmumus par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu apstrīdēja *Tribunal Administrativo e Fiscal do Porto* (Portu Administratīvā un nodokļu tiesa, Portugāle).

10. Lietā C-266/25 kā nozīmīgus iesniedzējtiesa norāda tikai šādus faktus:

– "Būvdarbu līguma par peldošas fotoelementu elektrostacijas būvniecību Alamosas [*Álamos*] ūdens sūknētavā Alkevas [*Alqueva*] reģionā izpildi finansē no Eiropas Padomes Attīstības bankas līdzekļiem, un tā kopējais finansējums sasniedz 45 miljonus EUR".

– "Pieteikuma iesniedzēja apstrīd lēmumu, ar kuru būvdarbu līgums tika piešķirts ieinteresēto personu apvienībai, uzskatot, ka to piedāvājums bija jānoraida; šajā ziņā tā kopsavilkuma veidā norāda, ka ieinteresēto personu piedāvātais tehniskais risinājums pārsniedz iepirkuma dokumentācijā noteikto nominālās jaudas ierobežojumu, ja iekārta darbojas temperatūrā, kas zemāka par 40 °C."

– "Tā secina, ka saskaņā ar noteikto piešķiršanas kritēriju attiecīgais būvdarbu līgums bija jāpiešķir [pieteikuma iesniedzējai], jo tās piedāvājums bija ekonomiski visizdevīgākais."

– "Atbildētāja iestāde apgalvo, ka saskaņā ar noslēgto finansēšanas līgumu (skat. šo secinājumu 1. punktu) būvdarbu līguma izpildes termiņš beidzas 2025. gada 31. decembrī, pretējā gadījumā tā zaudē attiecīgos Eiropas līdzekļus."

– "Tā uzskata, ka gadījumā, ja netiktu atcelta šajā lietā piemērotā automātiskā apturošā iedarbība, kas paredzēta [..] Likuma Nr. 30/2021 (redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar [..] Likumu Nr. 43/2024) 25.A panta 1. punktā, rastos nopietns risks zaudēt attiecīgos Savienības līdzekļus, jo līguma izpilde noteiktajā termiņā kļūtu neiespējama."

11. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-267/25 ietvertais būtisko faktu apraksts ir analogs lietā C-266/25 sniegtajam aprakstam.

12. Pirms nolēmuma pieņemšanas katrā no tiesvedībām par lēmuma piešķirt līguma slēgšanas tiesības iedarbības apturēšanu *Tribunal Administrativo e Fiscal do Porto* (Portu Administratīvā un nodokļu tiesa) uzdod Tiesai šādus jautājumus, kuru saturs abās lietās ir identisks:

"1) Vai ar Direktīvas [2007/66] 2.d pantu ir saderīga automātiskās apturošās iedarbības provizoriska atcelšana bez pretējās puses uzklausīšanas, kā tas paredzēts [..] Likuma Nr. 30/2021 redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar [..] Likumu Nr. 43/202[4], 25.A panta 2. un 3. punktā, ja to interpretē tādējādi, ka šāda iedarbības atcelšana vienmēr prasa pretējās puses uzklausīšanu un visu ar lēmumu saistīto aspektu iepriekšēju izvērtējumu pēc būtības?

2) Vai minētās Direktīvas 2.d pants jāinterpretē tādējādi, ka tam nav pretrunā valsts tiesību normas, kurās Eiropas Savienības līdzekļu iespējamais zaudējums, kas varētu rasties finansēta projekta īstenošanas kavējuma dēļ, tiek uzskatīts par primāru vispārējo interešu apsvērumu, kas pamato automātiskās apturošās iedarbības atcelšanu? Vai vienkāršs ekonomiskais zaudējums ir uzskatāms par nesamērīgām sekām, ņemot vērā intereses, kuras paredzēts aizsargāt, piemērojot automātisko apturošo iedarbību, un vai tas ir saderīgs ar 2.d panta 3. punkta otro daļu?"

III. Tiesvedība Tiesā

13. Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesā tika reģistrēti 2025. gada 8. aprīlī.

14. Rakstveida apsvērumus iesniedza *Edia*, *I-Sete*, Čehijas Republikas un Portugāles valdības, kā arī Eiropas Komisija. Visi lietas dalībnieki, izņemot Čehijas Republikas valdību, piedalījās 2026. gada 5. marta tiesas sēdē.

IV. Izvērtējums

A. Ievada apsvērumi

15. Lai labāk izprastu strīdu, kopsavilkuma veidā jāizklāsta kārtība, kas pēc 2024. gada reformas ieviesta ar Likuma Nr. 30/2021 ar 2024. gada grozījumiem 25.A pantu, saskaņā ar kuru:

– Sākotnējā posmā steidzamas pārskatīšanas procedūras par lēmumu piešķirt līguma slēgšanas tiesības ierosināšana laikus automātiski aptur šī lēmuma iedarbību [8].

– Otrajā (un iespējamā) posmā atbildētāja iestāde [9] var lūgt tiesu, neuzklausot pretējo pusi, provizoriski atcelt automātiskās iedarbības apturēšanu. Tiesai šis lūgums jāapmierina, ja tā kopsavilkuma veidā konstatē, ka pastāv Savienības līdzekļu zaudēšanas risks; šajā ziņā pietiek ar to, ka lūguma iesniedzējs iesniedz dokumentu, kas apliecina lēmumu par tā projekta finansēšanu, kurā ietilpst līgums. Šādā gadījumā tiesa provizoriski atceļ sākotnēji noteikto apturošo iedarbību.

– Trešajā posmā pēc tam, kad pieteikuma iesniedzējam paziņots lēmums par automātiskās apturošās iedarbības *provizorisku* atcelšanu, tas var lūgt saglabāt (*rectius*, atjaunot) apturošo iedarbību; par šo lūgumu tiek informēta līgumslēdzēja iestāde.

– Visbeidzot tiesa lemj par pagaidu noregulējumu, atceļot apturošo iedarbību, ja, izvērtējusi attiecīgās publiskās un privātās intereses, secina, ka kaitējums, kas rastos, saglabājot apturošo iedarbību, būtu lielāks par kaitējumu, kas varētu rasties tās atcelšanas dēļ.

B. Atbilstošās Savienības tiesību normas

16. Iesniedzējtiesas prejudiciālie jautājumi attiecas uz Direktīvas 89/665 2.d panta interpretāciju.

17. Direktīvas 89/665 2.d pants, kas reglamentē pārskatīšanas procedūras publisko iepirkumu jomā, attiecas uz šo līgumu spēkā neesību pēc to noslēgšanas. Kā viens no iemesliem, kas var izraisīt spēkā neesību, šā panta 1. punkta b) apakšpunktā minēts konkrētu (šīs direktīvas) tiesību normu pārkāpums, ja šāda pārkāpuma dēļ pretendentam liegta iespēja izmantot tiesiskās aizsardzības līdzekļus pirms līguma noslēgšanas.

18. Līdz ar to 2.d pants attiecas uz strīdu izskatīšanu *pēc līguma noslēgšanas*. Tas paredz, ka publiskā iepirkuma līgums jau noslēgts un noteiktu pārkāpumu dēļ atzīstams par spēkā neesošu.

[8] Faktiski šis posms nešķiet īpaši atšķirīgs no vispārējās kārtības, kas paredzēta *CPTA* 103.A pantā.

[9] Tiesību normā minēta tikai "atbildētāja iestāde" – šo jēdzienu, tāpat kā jēdzienu "līgumslēdzēja iestāde", izmantošu arī turpmāk.

19. Tomēr abās lietās, uz kurām attiecas lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, tiek aplūkoti jautājumi par Direktīvas 89/665 2. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzēto pagaidu aizsardzību. Valsts tiesību norma, kuras saderība ar šo direktīvu tiek apstrīdēta (proti, Likuma Nr. 30/2021 ar grozījumiem, kas izdarīti 2024. gadā, 25.A pants), attiecas uz *strīdu izskatīšanu pirms līguma noslēgšanas*, kā norādīts tās nosaukumā.

20. Tādējādi pagaidu pasākumiem, kurus prasa noteikt saistībā ar lēmumu par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, Direktīvas 89/665 2.d pants nav piemērojams, jo šādus pasākumus reglamentē tās 2. pants.

21. Konkrēti Direktīvas 89/665 2. pants reglamentē steidzamības procedūru pagaidu pasākumu noteikšanai (1. punkts), lēmuma par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu iedarbības automātisku apturēšanu (3. punkts) un pārskatīšanas struktūras pilnvaras noteikt vai atteikt pagaidu pasākumus (5. punkts).

22. Tādējādi prejudiciālie jautājumi jāizskata no Direktīvas 89/665 2. panta skatpunkta, neskarot to, ka to izvērtējumā var būt lietderīgi atsaukties uz šīs direktīvas 2.d pantu.

C. Pirmais prejudiciālais jautājums

23. Iesniedzējtiesai ir šaubas par to, vai ar Direktīvu 89/665 ir saderīga "[..] automātiskās apturošās iedarbības provizoriska atcelšana bez pretējās puses uzklausīšanas, kā tas paredzēts [..] Likuma Nr. 30/2021, kurā grozījumi izdarīti ar [..] Likumu Nr. 43/202[4], 25.A panta 2. un 3. punktā".

24. Saskaņā ar Likuma Nr. 30/2021 25.A panta 2. un 3. punktu tiesa, iepriekš neuzklausot pretējo pusi, provizoriski atceļ automātisko apturošo iedarbību, ja to lūdz atbildētāja iestāde, kas apgalvo, ka pastāv risks zaudēt līguma finansējumu.

25. Direktīvas 89/665 1. panta 1. punkta ceturtā daļa uzliek dalībvalstīm pienākumu veikt vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu iespēju *efektīvi* pārskatīt līgumslēdzēju iestāžu lēmumus atbilstoši šīs direktīvas 2.–2.f pantā izklāstītajiem nosacījumiem.

26. Ievērojot mērķi "nodrošināt, ka tiek pilnībā ievērotas tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību [..] saskaņā ar [H]artas 47. panta pirmo un otro daļu"[10], Tiesa nospriedusi, ka pirms līguma noslēgšanas ieinteresētajām personām jādod "faktiska iespēja iesniegt pārsūdzību, *tostarp lūgumu noteikt pagaidu pasākumus*"[11].

27. Konkrētāk, Direktīvas 89/665 2. panta 3. punkts paredz, ka pieteikumu pārskatīt lēmumu par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu iesniedz "pirmās instances struktūra[i], kas ir neatkarīga no līgumslēdzējas iestādes"[12]. Minētā pārskatīšanas pieteikuma iesniegšana liedz līgumslēdzējai iestādei noslēgt līgumu.

[10] Direktīvas 2007/66 36. apsvērums.

[11] Rīkojums, 2015. gada 23. aprīlis, Komisija/*Vanbreda Risk & Benefits* (C-35/15 P(R), EU:C:2015:275), 29. punkts, kurā minēts spriedums, 2014. gada 11. septembris, *Fastweb* (C-19/13, EU:C:2014:2194), 60. punkts. Mans izcēlums.

[12] Saistībā ar šo tiesību normu atsaucos uz secinājumiem, kurus esmu sniedzis lietā *CROSS Zlín* (C-303/22, EU:C:2023:652), 44. un nākamie punkti.

28. Proti, dalībvalsts tiesībās saskaņā ar Direktīvas 89/665 2. panta 3. punktu jānodrošina, ka līgumslēdzēja iestāde nenoslēdz līgumu, kamēr pirmās instances pārskatīšanas struktūra nav lēmusi vai nu par pagaidu pasākumu, vai par pārskatīšanu pēc būtības. Šī apturošā iedarbība beidzas ne agrāk, kā beidzoties termiņam, kas paredzēts citās Direktīvas 89/665 normās [13].

29. Saskaņā ar Direktīvas 89/665 2. panta 4. punktu 2. panta 3. punktā minētais gadījums ir viens no tiem, kad pārskatīšanas procedūrai ir automātiska apturošā iedarbība.

30. Strīdīgajā valsts tiesību aktā pirmšķietami ievērota lēmuma par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu iedarbības automātisko apturēšanu: pati prasības celšana par šo lēmumu (desmit darba dienu laikā pēc tā paziņošanas) *ex lege* nozīmē, ka lēmums par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu īslaicīgi zaudē iedarbību.

31. Problēma rodas, ja līgumslēdzēja iestāde (“atbildētāja iestāde”) *atbild uz* lēmuma par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu iedarbības apturēšanu, apgalvojot, ka, tā kā šo līgumu finansē vai līdzfinansē no Savienības fondiem, pastāv šī finansējuma zaudēšanas risks.

32. Šādā gadījumā strīdīgais tiesību akts *uzliek* tiesai *pienākumu* provizoriski atcelt apturošo iedarbību, iepriekš neuzklausot personu, kas iesniegusi pārskatīšanas pieteikumu, kura dēļ tika piemērota šī apturēšana [14]. Turklāt apturošās iedarbības obligāta atcelšana neparedz nekādu iesaistīto interešu izvērtējumu.

33. Pirmais prejudiciālais jautājums attiecas ne tikai uz jau noteiktās automātiskās apturošās iedarbības atcelšanu, bet arī uz to, ka (šajā otrajā posmā saistībā ar pagaidu pasākuma noteikšanu) iepriekš netiek uzklausīts pārskatīšanas pieteikuma iesniedzējs, kurš panācis lēmuma par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu iedarbības automātisku apturēšanu.

34. Atsevišķi izvērtēšu divus strīdīgās tiesību normas aspektus: a) automātiskās apturošās iedarbības atcelšanu pašu par sevi un b) pārskatīšanas pieteikuma iesniedzēja neuzklausīšanu šajā pagaidu noregulējuma izlemšanas posmā.

1. Automātiskās apturošās iedarbības atcelšana

35. Runājot par lēmuma piešķirt līguma slēgšanas tiesības iedarbības automātiskās apturēšanas atcelšanu, jau norādīju, ka Direktīvas 89/665 2. panta 3. un 4. punkts uzliek pienākumu nodrošināt, ka lēmuma par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu apstrīdēšana automātiski aptur minētā lēmuma iedarbību [15].

36. Apturošā iedarbība jāsaglabā (lai nodrošinātu, ka līgumslēdzēja iestāde nevar noslēgt līgumu) tik ilgi, kamēr “pārskatīšanas struktūra nav pieņēmusi lēmumu par vai nu pagaidu pasākumu, vai pārskatīšanas piemērošanu” (Direktīvas 89/665 2. panta 3. punkts).

[13] Nogaidīšanas termiņa regulējums sīkāk izklāstīts 2.a pantā.

[14] Šāds tiesas pienākums rodas, ja ir izpildīti divi formāli nosacījumi: atbilde sniegta noteiktā termiņā (desmit darba dienu laikā pēc paziņojuma par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu) un tai pievienots dokuments, kas apliecina lēmumu par projekta finansēšanu.

[15] Direktīvas 89/665 2. panta 4. punkts ir kategorisks: “Izņemot šā panta 3. punktā un 1. panta 5. punktā paredzētos gadījumus, pārskatīšanas procedūrām nav obligāti automātiski jāaptur līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras, uz kurām tās attiecas.” Tādējādi *a contrario sensu* Direktīvas 89/665 2. panta 3. punkta gadījumā pārskatīšanas procedūrai ir automātiska apturošā iedarbība.

37. Šīs tiesību normas pamatā ir vajadzība nodrošināt pilnīgu tiesisko aizsardzību pirms līguma noslēgšanas saskaņā ar Direktīvas 89/665 2. panta 1. punktu, "it īpaši tādā stadijā, kad pārkāpumus vēl var izlabot" [16]. Tādējādi pretendentiem nodrošināta reāla efektīvas pārskatīšanas iespēja, nevis tikai *a posteriori* vēršanās pret jau notikušiem faktiem [17].

38. Strīdīgais tiesību akts tomēr ievieš noteikumu, kas izkropļo lēmuma par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu iedarbības automātisko apturēšanu, aizstājot to ar citu tieši pretēju noteikumu: automātiskā apturošā iedarbība tiek atcelta, vēl pirms kompetentā struktūra pieņēmusi lēmumu par pagaidu pasākumu noteikšanu vai par pārskatīšanas pieteikumu pēc būtības, ja to lūdz līgumslēdzēja iestāde (apgalvojot, ka pastāv iespēja zaudēt līgumam paredzēto Savienības finansējumu).

39. Lai gan lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu tas nav tieši norādīts, tomēr tiesību normas par "automātiskās apturošās iedarbības atcelšanu" jēga ir veicināt līguma noslēgšanu no šī brīža, negaidot pārskatīšanas struktūras (parasti tiesas) turpmāku lēmumu. Vienīgais šķērslis, kas liedza līgumslēdzējai iestādei noslēgt šo līgumu ar tās izraudzīto pretendentu, bija automātiskā apturošā iedarbība, kas beidzas, ja līgumslēdzēja iestāde vēršas pret to.

40. Tiesas sēdē visas puses (tostarp Portugāles valdība un līgumslēdzēja iestāde) apstiprināja, ka automātiskās apturošās iedarbības atcelšana ļauj līgumslēdzējai iestādei noslēgt līgumu [18]. Šāds konstatējums, kā pamatoti norāda Komisija un Čehijas Republikas valdība, nozīmē, ka strīdīgā tiesību norma nav saderīga ar Direktīvas 89/665 2. pantu.

41. Direktīvā 89/665 nekas neliecina, ka valsts tiesību aktos būtu atļauts ieviest tik būtisku izņēmumu no skaidri noteiktā pilnvarojuma nodrošināt, ka lēmuma par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu apstrīdēšana automātiski aptur tā iedarbību līdz brīdim, kad pārskatīšanas struktūra pieņēmusi lēmumu par pieteikumu noteikt pagaidu pasākumus vai par pārskatīšanas pieteikumu pēc būtības.

42. Kā jau minēju, strīdīgā tiesību norma izraisa Direktīvas 89/665 2. pantā noteiktā pienākuma pāreju: šīs direktīvas sistēma tiek aizstāta ar citu, kas paredz radikālas izmaiņas salīdzinājumā ar pārskatīšanas pieteikuma automātisko iedarbību. Sākotnēji paredzēto iedarbības automātisko apturēšanu nomaina tikpat automātiska tās atcelšana.

43. Turklāt jāņem vērā, ka saskaņā ar strīdīgo tiesību normu pārskatīšanas struktūrai nav rīcības brīvības, lai šajā brīdī lemtu par automātiskās apturošās iedarbības atcelšanu: kā jau minēju, pietiek ar to, ka līgumslēdzēja iestāde to lūdz noteiktajā termiņā un pievieno dokumentu, kas apliecina lēmumu par projekta finansēšanu. Tādējādi šajā pagaidu pasākumu noteikšanas posmā pārskatīšanas struktūra pati nevar izsvērt attiecīgās sabiedrības un privātās intereses.

[16] Spriedums, 2014. gada 11. septembris, *Fastweb* (C-19/13, EU:C:2014:2194), 34. un 59. punkts.

[17] Tiesas sēdē Portugāles valdība norādīja, ka noraidītajam pretendentam vienmēr saglabājas iespēja pieprasīt mantisko atbildību par zaudējumiem, kas radušies saistībā ar līguma izpildi. Šajā ziņā Komisija norādīja, ka Direktīvas 89/665 2. pants dalībvalstīm uzliek pienākumu nodrošināt ne tikai to, ka personas, kuras cietušas pārkāpuma dēļ, saņem kompensāciju, bet arī to, ka pēc iespējas ātrāk un steidzamības procedūrā tiek noteikti pagaidu pasākumi pārkāpuma novēršanai. Ja absolūtu prioritāti piešķirtu interesei novērst Savienības finansējuma zaudēšanas risku, Direktīvas 89/665 2. panta 1. punkta a) apakšpunkts, lasot to kopsakarā ar šī panta 5. punktu, zaudētu jēgu: no abām tiesību normām izriet, ka, nosakot šos pagaidu pasākumus, jāizvērtē visas intereses, kuras varētu tikt aizskartas.

[18] Portugāles valdība norādīja, ka automātiskās apturošās iedarbības atcelšana ļauj turpināt līguma slēgšanas procedūru, noslēgt līgumu vai pat to izpildīt. Tā piebilda, ka praksē šādu darbību veikšanai tomēr nepieciešams zināms laiks, tāpēc līdz tam laikam jau būs pieņemts lēmums par pieprasītā pagaidu pasākuma pamatotību.

44. Dalībvalstu (relatīvā) autonomija, nosakot pārskatīšanas procedūras kārtību saskaņā ar Direktīvu 89/665, nedrīkst apiet tādu šīs direktīvas imperatīvo normu kā to, kas paredz automātisku iedarbības apturēšanu pārskatīšanas pieteikuma iesniegšanas dēļ līdz brīdim, kad pārskatīšanas struktūra pieņem lēmumu.

2. Pieteikuma iesniedzēja uzklausīšana šajā pagaidu pasākuma noteikšanas posmā

45. Strīdīgās valsts tiesību normas nesaderība ar Direktīvas 89/665 2. pantu kļūst vēl izteiktāka, ņemot vērā, ka automātiskās apturošās iedarbības atcelšana notiek *inaudita altera parte*, proti, bez iespējas pieteikuma iesniedzējam paust savus apsvērumus par līgumslēdzējas iestādes lūgumu.

46. Pieteikuma iesniedzēja nepiedalīšanās šajā procedūras stadijā nav saderīga ar pamatnoteikumiem, kas reglamentē Direktīvā 89/665 paredzētās pārskatīšanas procedūras.

47. Portugāles valdība apgalvo, ka neviens no Direktīvas 89/665 2. panta deviņiem punktiem neparedz pieteikuma iesniedzēja uzklausīšanu, ja tiesa atsakās noteikt tādu pagaidu pasākumu kā iepirkuma procedūras apturēšana [19]. Tā piebilst, ka minētais pants piešķir dalībvalstīm rīcības brīvību noteikt, vai un kurā brīdī pieteikuma iesniedzējs var iesaistīties lietā gadījumos, ja tiesa nolemj atteikt pagaidu pasākumu piešķiršanu [20].

48. Uzskatu, ka šāda pieeja nav pareiza: šajā gadījumā runa ir tieši par būtiskas Direktīvas 89/665 2. pantā paredzētās pārskatīšanas garantijas atcelšanu (proti, lēmuma par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu iedarbības automātisko apturēšanu pēc pieteikuma iesniedzēja lūguma). Savukārt, ja līgumslēdzēja iestāde apstrīd šo iedarbības apturēšanu un lūdz to atcelt, sacīkstes principa prasības paredz, ka pretējā puse jāuzklausa, pirms tiesa pieņem nolēmumu šajā jautājumā.

49. Varētu apgalvot, ka pieteikuma iesniedzēja iesaistīšanās paredzēta Likuma Nr. 30/2021 25.A panta 5., 6. un 7. punktā, un tas zināmā mērā ir līdzeklis, lai novērstu viņa iepriekšējo (obligāto) nepiedalīšanos. Portugāles valdība šo līdzekli kvalificē kā "atliktās sacīkstes procedūras mehānismu" [21].

50. Tomēr uzskatu, ka *ex post* iesaistīšanās, pieteikuma iesniedzējam lūdzot atjaunot automātiskās iedarbības apturēšanu pēc tās atcelšanas viņa prombūtnes laikā, nav pietiekama, lai novērstu iepriekš minēto būtisko procesuālo trūkumu.

51. Atkārtoju, ka *atliktā sacīkstes procedūra*, uz kuru atsaucas Portugāles valdība, nevar aizstāt pieteikuma iesniedzēja iepriekšēju iesaistīšanos, jo tieši viņa iesniegtais pieteikums izraisīja lēmuma par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu iedarbības automātisko apturēšanu. Pieteicējam jāpiešķir vismaz iespēja izteikt savus apsvērumus, *pirms* tiek pieņemts lēmums par šīs apturēšanas atcelšanu.

[19] Portugāles valdības rakstveida apsvērumu 23. punkts.

[20] Portugāles valdības rakstveida apsvērumu 24. punkts.

[21] Portugāles valdības rakstveida apsvērumu 25. punkts.

52. Katrā ziņā nespēju saprast, kāpēc Likuma 30/2021 25.A panta 5., 6. un 7. punktā paredzētās procedūras nebūtu iespējams veikt, ja līgumslēdzēja iestāde jau iesniegusi lūgumu atcelt apturēšanu [22]. Šis lūgums tiktu nosūtīts pieteikuma iesniedzējam, kurš varētu iesniegt apsvērumus, lai aizstāvētu apturošās iedarbības saglabāšanu.

53. Proti, saskaņā ar *CPTA* 103.A pantu, kas paredz vispārējo kārtību attiecībā uz tādām procedūrām par automātiskās apturošās iedarbības noteikšanu, kuras ierosinātas pirms līguma noslēgšanas, pieteikuma iesniedzējam ir pieejams īss termiņš (piecas dienas), lai atbildētu uz pretējās puses lūgumu atcelt lēmuma par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu iedarbības automātisko apturēšanu. Tāpēc sacīkstes pamatprincips ir ievērots.

54. Tiesas sēdē *EDIA* un Portugāles valdība apgalvoja, ka jaunais regulējums ir ieviests ar vēlmi vispārējos iepirkuma tiesību aktos līguma noslēgšanai paredzēto termiņu (trīsdesmit dienas) saskaņot ar termiņu, kurā paredzēts izskatīt pieteikumu par pagaidu pasākumu noteikšanu saistībā ar lēmuma par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu automātiskās apturošās iedarbības atcelšanu vai saglabāšanu [23].

55. Tāpēc, lai gan šis arguments joprojām nepaskaidro, kāpēc nevar iepriekš uzklausīt pretējo pusi (pietiktu vienkārši ar to, ka tiktu sadalīti termiņi starp līgumslēdzēja iestādi un pārskatīšanas pieteikuma iesniedzēju), tas šajā modelī atklāj zināmu nekonsekvenci: ja vien nekļūdos, salīdzinot procedūru ilgumu, Likuma Nr. 30/2021 25.A pantā paredzētā izņēmuma procedūra ilgst 28 dienas, bet *CPTA* paredzētā vispārējā procedūra (atkarībā no līgumslēdzējas iestādes rūpības, iesniedzot lūgumu par automātiskās apturošās iedarbības atcelšanu) var tikt izskatīta tikai 13 dienu laikā, ieskaitot laiku, kas nepieciešams pretējās puses uzklausīšanai.

3. Starpsecinājums

56. Iepriekš minētie apsvērumi mani mudina uz pirmo prejudiciālo jautājumu ierosināt noraidošu atbildi: ar Direktīvas 89/665 2. pantu nav saderīga tāda valsts tiesību norma, saskaņā ar kuru automātiskā apturošā iedarbība, kas raksturīga pārskatīšanas pieteikumam, kurš iesniegts saistībā ar lēmumu par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, provizoriski jāatceļ, a) neuzklausot pieteikuma iesniedzēju, kurš lūdzis apturēt minētā lēmuma iedarbību; un b) neļaujot tiesai tajā brīdī izsvērt attiecīgās publiskās un privātās intereses.

D. Otrais prejudiciālais jautājums

57. Iesniedzējtiesa ar šī jautājuma pirmo daļu vēlas noskaidrot, vai "[..] Savienības līdzekļu iespējamais zaudējums, kas varētu rasties finansēta projekta īstenošanas kavējuma dēļ, tiek uzskatīts par primāru vispārējo interešu apsvērumu, kas pamato automātiskās apturošās iedarbības atcelšanu".

58. Atbilde uz šādi formulētu jautājumu atkarīga no tā, uz kuru procedūras posmu tas attiecas:

– Ja tas attiecas uz procedūras otro posmu pirms līguma noslēgšanas (proti, uz apturošās iedarbības atcelšanu *inaudita altera parte* un nedodot tiesai iespēju izsvērt sabiedrības un

[22] Tiesas sēdē Portugāles valdība kā vienīgo (un neapmierinošo) skaidrojumu šā pasākuma pamatojumam minēja procedūras paātrināšanu.

[23] Arguments balstīts uz pieņēmumu, ka Portugāles tiesas stingri ievēro procesuālos termiņus un pieņem lēmumu par pagaidu pasākumu, pirms beidzas publiskā iepirkuma tiesību aktos noteiktais trīsdesmit dienu termiņš. *I-Sete* noliedza, ka tas tā notiktu praksē.

privātās intereses), tad atbildi uz šo jautājumu jau esmu sniedzis, atbildot uz iesniedzējtiesas pirmo jautājumu: šis mehānisms vienkārši nav saderīgs ar Direktīvu 89/665.

– Savukārt situācija atšķiras, ja jautājums attiecas uz riska faktora (iespējamā Eiropas finansējuma zaudēšana projektam) ietekmi uz galīgo lēmumu, ko pieņem struktūra, kurai jālemj par pagaidu noregulējumu, pēc tam, kad izpildītas Likuma Nr. 30/2021 25.A. panta 5., 6. un 7. punkta prasības, un jāveic sīkāks izvērtējums.

59. Mani turpmākie apsvērumi attiecas uz šo otro scenāriju.

60. Direktīvas 89/665 2. panta 5. punktā noteikts, ka pārskatīšanas struktūrai jāņem vērā pagaidu pasākumu iespējamās sekas attiecībā uz visām interesēm, kurām varētu būt nodarīts kaitējums [24].

61. Šo interešu vidū ir: a) noraidīto pretendentu intereses, kuri vēlas, lai publiskais līgums netiktu noslēgts; un b) vispārējās intereses – gan tās, kuru mērķis ir nodrošināt publiskā iepirkuma procedūru ātrumu un administratīvās darbības efektivitāti, gan tās, kuru mērķis ir novērst finansējuma avota zaudēšanu pašam līgumam.

62. Saskaņā ar Direktīvas 89/665 2. panta 5. punktu struktūrai, kurai galīgi jāizlemj jautājums par pagaidu noregulējumu, jāizsver iesaistītās sabiedrības un privātās intereses. Atkārtoju, ka ar šo tiesību normu Savienības likumdevējs ir centies saskaņot noraidītā pretendenta intereses ar līgumslēdzējas iestādes interesēm (tostarp ar jau izraudzītā pretendenta interesēm) un pārējām sabiedrības interesēm.

63. Saskaņā ar Portugāles valdības viedokli strīdīgo tiesību aktu mērķis atbilst Eiropas Savienības vispārējām interesēm: nodrošināt iepirkuma procedūru ātrumu, lai līdz 2025. gada 31. decembrim īstenotu projektus, kas ir stratēģiski svarīgi valsts attīstībai, un tādējādi saglabātu Eiropas finansējumu, kas Portugāles Republikai piešķirts šiem projektiem.

64. Protams, publiskā iepirkuma procedūru ātruma nodrošināšana ir leģitīms vispārējas nozīmes mērķis [25]. Tomēr tas nav vienīgais mērķis, un tas nebūt nav jāuzskata par noteicošo visos gadījumos.

65. Tāpat ir saprotams, ka Portugāles iestādes, tostarp likumdevēji, cenšas nezaudēt konkrētiem līgumiem piešķirto Eiropas finansējumu. Iespējamie finansiālie zaudējumi, kas izriet no riska zaudēt Eiropas finansējumu, ir sabiedrības intereses, kas pārskatīšanas struktūrai jāņem vērā novērtējumā saskaņā ar Direktīvas 89/665 2. panta 5. punktu.

66. Ievērojot visu iepriekš minēto, galvenais ir nodrošināt, lai pārskatīšanas struktūra saglabātu tiesības izsvērt iesaistītās intereses, un lai Eiropas finansējuma zaudēšanas risks nebūtu *vienīgais* iemesls lēmuma par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu iedarbības apturēšanas atcelšanai.

[24] Spriedums, 2024. gada 18. janvāris, *CROSS Zlín* (C-303/22, EU:C:2024:60), 61. un 62. punkts.

[25] "[..] interese nodrošināt, ka publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesības var tikt piešķirtas bez nepamatotas kavēšanās, ir viena no šīm vispārējām interesēm" (spriedums, 2024. gada 18. janvāris, *CROSS Zlín*, C-303/22, EU:C:2024:60, 62. punkts). Tomēr, runājot par pienākumu pietiekami skaidri informēt ieinteresētās personas par pārskatīšanas pieteikuma iesniegšanas termiņiem, kas piemērojami noteiktiem līgumslēdzējas iestādes lēmumiem, Tiesa uzskata, ka "šādas informēšanas neesamība nav attaisnojama ar procedūras steidzamības mērķi" (spriedums, 2010. gada 28. janvāris, Komisija/Īrija, C-456/08, EU:C:2010:46, 63. punkts).

67. Piekrītu Čehijas Republikas valdībai [26] – ja iespējamam Eiropas finansējuma zaudējumam pievieno citus ar publisko iepirkumu saistītus apsvērumus (piemēram, tā kritiskā nozīme aizsardzības, drošības vai būtiskas infrastruktūras izveršanas jomā), pārskatīšanas struktūra, veicot individuālu novērtējumu Direktīvas 89/665 2. panta 5. punkta izpratnē, varētu secināt, ka šīs sabiedrības intereses ir svarīgākas par pretendentu interesēm, un likumīgi atcelt apturošo iedarbību.

68. Šie apsvērumi man liek izslēgt iespēju, ka finansējuma zaudēšanas risks ir primārs vispārējo interešu apsvērums, kas vienmēr un pēc definīcijas nosvērtu svaru kausus par labu līgumslēdzējai iestādei, kaitējot tam, kurš lūdz pārskatīt tās lēmumus [27].

69. Ja sabiedrības interešu aizsardzībai, kas izpaužas kā Eiropas līdzekļu izmantošana, būtu absolūti dodama priekšroka, tas varētu pamudināt līgumslēdzējas iestādes uz oportūnistisku rīcību; aizbildinoties ar šīm interesēm, tās varētu mēģināt prettiesiski piešķirt publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesības šādi finansētu projektu īstenošanai, apzinoties, ka lēmumi par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu nekad netiks apturēti.

70. Šāda Likuma Nr. 30/2021 25.A panta 8. punkta (kurā, kā jau norādīju, pārņemts *CPTA* 103.A panta 4. punkta saturs) interpretācija nav pretrunā Direktīvas 89/665 2. panta 5. punktam. Valsts tiesību norma piešķir struktūrai, kurai jālemj par pagaidu pasākumiem, pilnvaras pienācīgi izsvērt visas attiecīgās publiskās un privātās intereses, lai novērtētu, vai kaitējums, kas rastos, saglabājot apturošo iedarbību, ir lielāks par kaitējumu, kas varētu rasties tās atcelšanas dēļ.

71. Veicot šo vērtējumu, pārskatīšanas struktūra, protams, varēs izvērtēt *periculum in mora* (kas izpaužas kā risks zaudēt finansējumu kavēšanās dēļ), kā arī pārējos faktorus, kas parasti jāņem vērā, lemjot par pagaidu pasākumiem. Attiecībā uz pēdējiem minētajiem tostarp būs jāizvērtē, vai pārskatīšanas pieteikums, ko iesniedzis pretendents, kura piedāvājums tika noraidīts, ir pamatots.

72. Tagad jānoskaidro, vai Direktīvas 89/665 2.d panta 3. punkts var būt noderīgs, lai atbildētu uz otrā prejudiciālā jautājuma pirmo daļu.

73. Direktīva 89/665, kurā grozījumi izdarīti ar Direktīvu 2007/66 [28] (Direktīvas 2007/66 21. apsvērums [29] un 22. apsvērums [30] un grozītās Direktīvas 89/665 2.d un 2. pants) atļauj attiecībā uz līgumiem, kuru spēkā neesība principā būtu jākonstatē to prettiesiskuma dēļ, "atzīt dažas vai visas tā pagaidu sekas", proti, saglabāt līguma sekas, neskarot atbilstošu sodu noteikšanu un zaudējumu atlīdzināšanu [31].

74. Kā jau norādīju, Direktīvas 89/665 2.d pants attiecas uz posmu pēc līguma noslēgšanas, nevis uz posmu pirms līguma noslēgšanas. Tādējādi šīs paredzētās prasības neattiecas uz minētās direktīvas 2. pantā paredzēto pagaidu pasākumu sistēmu.

[26] Čehijas Republikas valdības rakstveida apsvērumu 18. punkts.

[27] Apstiprinājusi, ka tiek izsvērtas visas iesaistītās intereses, Portugāles valdība tiesas sēdē norādīja, ka dažas tiesas piešķir pārāk lielu nozīmi riskam zaudēt Eiropas finansējumu vai līdzfinansējumu. *I-Sete* paskaidroja, ka tiesas vairs vispusīgi neizvērtē intereses, bet gan risku zaudēt Eiropas finansējumu kā izņēmuma apstākli, kam ir izšķiroša nozīme.

[28] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2007/66/EK (2007. gada 11. decembris) (OV 2007, L 335, 31. lpp.).

[29] "[..] valsts tiesību aktos var, piemēram, paredzēt visu līgumsaistību atcelšanu ar atpakaļejošu spēku (*ex tunc*) vai, gluži otrādi, noteikt, ka atceļ vienīgi tās saistības, kas vēl būtu jāizpilda (*ex nunc*)."

[30] "Tomēr, lai nodrošinātu piemērojamo sankciju samērību, dalībvalstis var par pārskatīšanas procedūrām atbildīgajai struktūrai nodrošināt iespēju *neapdraudēt līgumu vai atzīt dažas vai visas tā pagaidu sekas*, ja attiecīgā gadījuma izņēmuma apstākļi prasa ņemt vērā noteiktus īpaši svarīgus iemeslus saistībā ar vispārējām interesēm [..]." Mans izcēlums.

[31] Šeit atsaucos uz apsvērumiem, ko esmu izklāstījis secinājumos lietā *CROSS Zlín* (C-303/22, EU:C:2023:652), 80. punkts.

75. Ja, neraugoties uz iepriekš minēto, būtu vēlme atrast kādu pamatkritēriju Direktīvas 89/665 2. panta 5. punkta 3. apakšpunktā, būtu jāņem vērā, ka šī tiesību norma:

– paredz, ka, lai gan līguma slēgšanas tiesības piešķirtas nelikumīgi, to neatzīst par spēkā neesošu, ja primāri vispārējo interešu apsvērumi *prasa* saglabāt tā sekas.

– Tikai ekonomiskā ieinteresētība tiek atzīta par primāriem (vispārējo interešu) apsvērumiem, lai saglabātu līguma spēkā esību izņēmuma apstākļos, kad šāda līguma spēkā neesība radītu nesamērīgas sekas.

76. Direktīvas 89/665 2. panta 5. punkta 3. apakšpunktā noteiktie kritēriji paredzēti, lai konkrētos apstākļos varētu saglabāt prettiesiski piešķirta līguma spēkā esību. Tādējādi tie nav piemērojami situācijā, kurā tiesa pirms līguma noslēgšanas var apturēt līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas sekas.

77. Šī manas atbildes daļa attiecas uz pēdējo jautājumu, ko iesniedzējtiesa formulējusi otrajā prejudiciālajā jautājumā: "Vai vienkāršs ekonomiskais zaudējums uzskatāms par nesamērīgām sekām [..], un vai tas ir saderīgs ar [Direktīvas 89/665] 2. panta 5. punkta 3. apakšpunkta otro daļu?"

78. Neaplūkojot atsauci uz Direktīvas 89/665 2.d pantu, iepriekš minēto iemeslu dēļ lēmums par to, vai strīdā lielāka nozīme ir sabiedrības vai privātajām interesēm, jāpieņem pārskatīšanas struktūrai, ņemot vērā visus konkrētā gadījuma apstākļus. Nav tāda vispārēja risinājuma, lai noteiktu, vai viena iespēja (apturošās iedarbības atcelšana) ir samērīgāka par otru iespēju (tās pašas iedarbības saglabāšana, līdz tiek pārskatīts lēmums par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu pēc būtības).

V. Secinājumi

79. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu uz *Tribunal Administrativo e Fiscal do Porto* (Portu Administratīvā un nodokļu lietu tiesa, Portugāle) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Padomes Direktīvas 89/665/EEK (1989. gada 21. decembris) par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas procedūru piemērošanu, piešķirot piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām, 2. panta 3., 4. un 5. punkts

jāinterpretē tādējādi, ka

tiem ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru vienīgi tas, ka līgums tiek finansēts vai līdzfinansēts no Eiropas līdzekļiem, uzliek valsts tiesai pienākumu pēc līgumslēdzējas iestādes lūguma provizoriski atcelt automātisko apturošo iedarbību, kuru rada pārskatīšanas pieteikums, kas iesniegts saistībā ar lēmumu par publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu;

tiem nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kurš pagaidu noregulējuma tiesai piešķir pilnvaras pienācīgi izsvērt visas iesaistītās publiskās un privātās intereses, lai novērtētu, vai kaitējums, kas rastos, saglabājot apturošo iedarbību, ir lielāks par kaitējumu, kas varētu rasties tās

atcelšanas dēļ. Nekas neliedz šo sabiedrības interešu klāstā kā papildu vērtēšanas faktoru, kam nav obligāti jābūt noteicošam, iekļaut mērķi novērst Eiropas finansējuma vai līdzfinansējuma zaudēšanu būvniecības projektam, uz kuru attiecas līguma priekšmets.